

0000	RRRRRRR	PPPPPPP	AAA	NNN	NNN	AAA
00000000	RRRRRRRR	PPPPPPPP	AAAAAAA	NNNN	NNN	AAAAAAA
000 000	RRR RRR	PPP PPP	AAAA AAAA	NNNNN	NNN	AAAA AAAA
000 000	RRR RRR	PPP PPP	AAA AAA	NNNNNNNNN		AAA AAA
000 000	RRRRRRRR	PPPPPPPP	AAAAAAAAA	NNNNNNNNN		AAAAAAAAA
000 000	RRRRRRR	PPPPPPP	AAAAAAAAA	NNN NNNNN		AAAAAAAAA
00000000	RRR RRR	PPP	AAA AAA	NNN NNNN		AAA AAA
0000	RRR RRR	PPP	AAA AAA	NNN NNN		AAA AAA

1986

N:o 1

Sisäänsyöttö ohjelma.
KMK

```

10 REM DATAN SISAANSYOTTO
20 PRINT:PRINT:PRINT
30 PRINT "ANNA ETUNIMI"
40 INPUT E1
50 PRINT:PRINT
60 PRINT "ANNA SUKUNIMI"
70 INPUT S1
75 PRINT:PRINT
80 PRINT "ANNA SOS.TURVATUNNUS"
90 INPUT S0
100 PRINT:PRINT
110 PRINT "ANNA SYNT.PAIKKA"
120 INPUT S3
130 PRINT:PRINT
140 PRINT E1,S1
150 PRINT S0,S3
160 PRINT:PRINT
170 PRINT"HALUATKO KORJATA K/E ?"
180 GETT#:IFT#=""THEN180

```

I
I
IMikrofilmirullien hankin-
I
IItaehdotus seuralle
I
IKoulutustilaisuuksia ja
I
Iyhdistysuutisia
I
IMeri Tila:
ISeuran syysretki
I
IKokouskutsut seuran jä-
I
IIsenille - kevätkauden
I
I1986 ohjelma
I
IBriitta Kekki:
ITampereen sukututkimuspä:
I
Ivä lauantaina 18.1.1986
I
IJorma Räsänen:
IPäätössanat Tampereen su-
I
Ikututkimuspäivänä 18.1.86
I
IKuvia Vihtiälän perheal-
I
Ibumista
I
IRaimo Vasara:
IArkistokirjan tekeminen
I
Ija sukumme puumerkit
I
IKirsti Vimpari:
IKyyny-suku Ikaalisista
I
IKaarlo Haapanen:
IRitvalan Helka 1830
IK.A.Gottlundin kuvaamana
I
IEila Vihtiälä:
IPoimintoja
I
IJorma Räsänen:
ISukututkijan sanastoa-
I
Ikysymyksiä ja vastauksia
I
IOrvo Lipponen:
I
ILähdekirjallisuutta ym.

ISSN-tunnus: 0359-128^x

O R P A N A

Tampereen seudun sukututkimusseura r.y:n tiedotuslehti

N:o 1 1986

Toimittaja: Briitta Kekki
Vallerinkatu 13-15 A 2, 33270 Tampere
puh. 445 660

Puhtaaksikirjoitus: Meri Tila ja Briitta Kekki

Myynti ja tilaukset: Milja Piepponen
Aleksanterinkatu 35 B 5, 33100 Tampere
puh. 327 68

Kansilehti Kalevi Mäki-Kihniä

Paino ja nidonta: Kopiopaino Ky.
Rautatienkatu 12, 33100 Tampere
puh. 313 16

Seuraava Orpanan numero 2/1986 ilmestyy 25.3.1986. Siihen tarkoitettun materiaalin viimeinen palautuspäivä on 11.3.1986.

Orpanaa voidaan toimittaa tilaajille myös postitse, jolloin hintaan lisätään postimaksu. Maksu suoritetaan mukana seuraavalla tilillepanokortilla. On myös mahdollista tilata etukäteen koko vuosikerta. Tilaukset osoitetaan Milja Piepposelle.

TAMPEREEN SEUDUN SUKUTUTKIMUSSEURA r.y.

Puheenjohtaja: Meri Tila
Rimminkatu 25 B 4, 33250 Tampere
puh. 231 24

Varapuheenjohtaja: Jorma Räsänen
Rongankatu 13 A 3, 33100 Tampere
puh. 298 24

Sihteeri: Leila Mäkinen
Lemminkäisenkatu 6 A 17, 33100 Tampere
puh. 554 339

Rahastonhoitaja: Rakel Kivimaa
Sammonkatu 28 K 105, 33540 Tampere
puh.kotiin 611 244, työhön 196 812

Hallituksen muut jäsenet: Osmo Merikoski
Teivaalantie 76 A, 33400 Tampere
puh. 461 554

Orvo Lipponen
Tuomiokirkonkatu 25 B 39, 33100 Tampere
puh. 207 68

o o o

Edellisten kokousten ohjelmasta

Syyskauden viimeinen varsinainen kokous oli 3.12. ja silloin seuran jäsen Kaarlo Haapanen kertoi erään kansanperinteen tutkimuksen uranuurtajan C.A.Gottlundin tutkimuksista Ruotsin suomalaisten oloista 1800-luvun alkupuolella. Tässä Orpanassa on näyte Gottlundin kansanperinteen kuvauksesta, tällä kertaa Suomesta, Ritvalan helkajuhlista. Samassa kokouksessa saimme tutustua vidiolog-lukulaitteeseen seuran jäsenten Salmé ja Toivo Tuomisen esittelemänä.

Seuran syysretki tehtiin 10.12. Tampereen Yliopiston kirjastoon ja siitä on kerrottu toisaalla lehdessämme.

Tampereen seudun sukututkimusseura r.y.

Mikrofilmirullien hankintaehdotus seuralle:

Seurallamme on tarkoitus hankkia tulevaisuudessa joitakin seuran jäsenten käyttöön tarkoitettuja mikrofilmirullia.

Jos Sinulla on mielessäsi sellaisia mikrofilmejä, joita haluaisit hankittavan, laita niistä tiedot alla oleviin kohtiin ja palauta kaavake sihteerille.

PERUSTELUT hankinnoille on ehdottomasti oltava myös.
Eniten toivottuja rullia pyritään hankkimaan.

Pitäjä ja/tai seurakunta

Rullan/rullien numerot

Perustelut hankinnalle:

Toivojan allekirjoitus:

Koulutustilaisuuksia ja yhdistysuutisia

Oriveden opiston kurssisihteeri Kirsi Unkila tiedoittaa seuraavaa:

"Oriveden opisto järjestää sukututkimuksen "tehokurssin" 18-20.4.1986. Kurssi on tarkoitettu lähinnä vasta-alkajille, mutta se sopii myös pidemmälle ehtineille. Tämän 3 päivää kestävä kurssin aikana tutustutaan sukututkimuksen perusasioihin, kuten sukututkimuksen määrittelyihin, alan kirjallisuuteen ja oman tutkimuksen aloittamiseen ja järjestelyyn. Lisäksi perehdytään eri lähteiden käyttöön, historian kirjoihin, rippikirjoihin jne. Kurssin ohjelmaan sisältyy myös vanhoihin käsialoihin ja niiden lukemiseen perehtymistä. Kurssin kokonaistavoitteena on valmiuksien antaminen itsenäiseen sukututkimukseen.

Kurssin vetäjänä ja opettajana toimii alan asiantuntija, lainopin kandidaatti Jorma Räsänen Tampereelta. Kurssimaksu, joka sisältää opetuksen ja täysihoidon, on 500 mk. Kurssille otetaan korkeintaan 30 osallistujaa ja ilmoittautumisaika päättyy 4.4.1986. Mikäli tahdot varmistaa pääsysi kurseille, ilmoittaudu hyvissä ajoin.

Ilmoittautumiset ja lisätiedustelut osoitteella

Oriveden Opisto
Koulutie 5
35300 ORIVESI
puh.935-1011 ja 935-2773 "

Seuramme jäsen Pasi Kuusiluoma on Turussa opiskellessaan osallistunut Turun sukututkijoiden toimintaan ja tiedoittaa tästä seuraavasti:

" Turun sukututkijat kokoontuvat joka toinen maanantai Tehy:n huoneistossa, Aurankatu 22 A alkaen klo 18. Tämän kevään ohjelmasta kerrottakoon seuraavaa:

3.2. FM Terhi Nallinmaa-Luoto esitelmä

15.2. Turun Sukututkijoiden 10-vuotis juhla kokous, jossa dos.

Anneli Mäkelä esitelmä

17.2. Yhdistyksen vuosikokous

3.3. Turun maakunta-arkiston esittely

17.3. Käsitellään valtakunnallisten sukututkimuspäivien satoa

14.4. avoin

28.4. Vanhojen käsialojen lukuharjoitus

10.5. Kevätretki

Turun Sukututkijat r.y - Abo Släktforskare r.f.:n hallitus
v. 1986 on seuraava:

Puheenjohtaja Erkki Sarkki, Tilhenk.21 K 231, Turku 60
 puh.921-441253
 Varapuheenjohtaja Kaija Suomalainen, Uudenmaankatu 12 12b A,
 Turku 50, puh.921-16930
 Sihteeri Kalevi Kajala, Toistalontie 1 A, Turku 31
 puh.921-392392
 Rahastonhoitaja Hjördis Pirske, Arhusinkatu 3 C, Turku 31
 puh.921-394364
 Hallituksen muut jäsenet: Sirkka Aunola ja Johannes Suominen

Turun Sukututkijat julkaisevat lehteä nimeltä "Esivanhemmat - Förfäderna", joka ilmestyy 2 kertaa vuodessa. Lehden toimintakuntaan kuuluvat Sirkka Karskela, Sirkka Aunola ja Kaija Suomalainen. Myynnin ja tilaukset hoitaa rahastonhoitaja Hjördis Pirske.

Julkaisussa no 2/1985 olivat mm. seuraavat artikkelit:
 Ari Vilen "Presidentti Mauno Koiviston auralaiset ja pöytyäläiset esivanhemmat"
 Martin Lindblom "Kuppis i forna dagar"
 Erkki Sarkki "Santeri Korte vuoden 1918 tapahtumissa"
 Karin Suomalainen (toim.) "Piikkiön Aerlan kylässä sijainneen luutnantinpuustellin tarkastuspöytäkirja vuodelta 1722, osa II "
 Kyllikki Ilvessalo "Suikkas - Suickain - Suikkanen"
 Johannes Suominen "Tervasjoki - entinen Euran kappeli"
 Sirkka Aunola (toim.) "Muuttokirjojen kertomaa - kaksi tyyppillistä muuttokirjaa 1800-luvun alkupuolelta"
 Pirkko Sinitie "Sukuni puumerkkejä Loimaan ja Alastaron käräjäkunnan perunkirjoista 1885-1901 "
 Kaatra Karskela (toim.) "Kalastajan onnenpotku"
 Anita Nordström (toim.) "På upptäckning efter murargesällen Erik Wennerqvist (k.1816) på Klosterbacken i Abo"
 Sirkka Aunola (toim.) "perunkirja Margareeta Hamanin kuoleman (k.1812) jälkeen"
 Sirkka karskela "Suomen kaupungeissa ennen vuotta 1872 toimineiden oppikoulujen matrikkelit"
 Sirkka Karskela " Ennenvanhasii joululeikkilöi"
 Pasi Kuusiluoma " Katsaus Tampereen seudun sukututkimusseuran ajankohtaiseen toimintaan"

Yhdeksännet Suomen sukututkimusopintopäivät ovat Mikkelissä, Suomen Nuoriso-opistolla, Paukkulantie 22:ssa maaliskuun 15.-16. päivä. Ohjelmassa on luentoja mm. Savon muuttoliikkeistä, kannakselaisista suvuista, käsityöläisistä 1600- ja 1700-luvuilla ja sairauksista, joiden periytyvyyttä on voitu sukututkimuksen avulla selvittää. Osanottokustannuksiksi (majoitus, ruokailu, osallistuminen) arvioidaan noin 300 mk/ hlö.

Ilmoittautumisen voi suorittaa postikortilla osoitteeseen:

Kansainvälinen Opintokeskus
 Kompatie 5
 17300 Vääksy
 puh. 918-661270

6.

Kirsti Ojala Helsingistä on lähettänyt seuran puhennjohtajalle kirjeen, jossa hän kiittää sukututkimuspäivästä ja kertoo Helsingin MAP-kirkon piirissä järjestetystä sukututkimustoiminnasta mm. seuraavaa:

" Opettajamme Pirkko Huuskonen ei ole hylännyt meitä kurssin päätyttyäkään. Entiset oppilaat ja sukututkimuksen harrastajat ovat saaneet viime syksystä lähtien kokoontua kerhoiltoihin, joita on pidetty 27.9., 24.10. ja 22.11.1985 sekä 17.1.1986. Seuraavat kerhoillat ovat 14.2. ja 21.3.1986 alkaen klo 18.30 MAP-kappelissa Pohjois-Haagassa, Mäkipellonaukio 1. Tervetuloa mukaan!

Ohjelmat ovat olleet hyvin mielenkiintoisia. Olemme mm. kuulleet miten pitkälle utterat voivat sukututkimuksessaan päästä. Kevään kerhoilloissa yritämme edelleen saada täydennystä opintoihimme. Ritva Tattari kertoi viime kerralla vanhoista käsialoista ja lupasi tulla auttamaan meitä tavaamisessa muulloinkin. Amerikansuomalainen Kalle Rahkonen tempaisi meidät retkelle sukunsa poluille. Toivomme, että hän tulee vielä kertomaan meille kanteleesta.

Irja Kaikkonen ja Ritva Tattari selkeyttävät meille voudintilejä, vanhoja tapoja, käsialoja jne. Ohjelman anti on aina ollut hyvä. Professori Reino Räsänen ja Pirkko itse ovat järjestäneet laajan sukututkimusnäyttelyn. Joten rungon ympärille voi näköjään saada lihaa. "

Alkio-Opiston kurssisihteeri Hely Innanen tiedottaa mm. seuraavaa:

" Alkio-opistolla, korpilahdella Keski-Suomessa järjestetään Sukututkimuksen ja vanhojen käsialojen lukukurssi 23.-27.6.1986. Kurssi järjestetään alkio-opistolla nyt 7.kerran. Kurssi on tarkoitettu sukututkimuksen peruskurssin käyneille tai vastaavat tiedot muulla tavoin hankkineille. Kurssin aikana käydään läpi perusaineiston nopea kertaus, mutta pääasiassa tutustutaan uuteen tutkimuslähteistöön. Vasta-alkajankin on mahdollista osallistua kurssille tutustumalla etukäteen sukututkimuksen perusteita käsittelevään kirjallisuuteen. Vanhojen käsialojen lukuharjoituksissa keskitytään ns.saksalaistyyliin 1700-luvun kirjallisuuteen. Kurssin vetäjänä toimii genealogi Seppo Sampio Jyväskylästä.

Opistomme sijainti kauniin luonnon keskellä Päijänteen rantamänikössä suo myös ihanteelliset mahdollisuudet rentoutumiselle kurssipäivän päättyessä...

Kurssimme hinta täysihoitoinen (päivittäiset ruokailut, majoitus ja saunavuoro) on varsin edullinen, 670 mk.

Kurssille ilmoittaudutaan 6.6. mennessä, osoitteella:

Alkio-opisto.
41800 Korpilahti
tai puh.941-821 031

Meri Tila

Seuran syysretki
Tutustumiskäynti Tampereen yliopiston kirjaston
sanomalehtikokoelmiin Kalevantie 4:ssä sekä
kirjastoon Yliopistonkatu 38:ssa

Tiistai-iltana 10.12.1985 yhdistyksen jäsenet saivat tilaisuuden tutustua otsikossa mainittuihin paikkoihin yliopiston kirjastonjohtajan Hannele Soinin opastuksella. Paikalle oli saapunut tiedonhaluisia osanottajia yli 40 henkeä.

Ensin tutustuttiin maan alla sijaitseviin sanomalehtien lukusaliin ja varastoon. Siellä ovat kaikki tärkeimmät Suomessa ilmestyneet lehdet, mm. puolueiden äänenkannattajat ilmestymisestä alkaen joko alkuperäisinä tai mikrofilmillä. Koska Yliopiston varastot alkavat olla täynnä, lehtien hankkimisessa on ollut yhteistoimintaa ja työnjakoa Tampereen kaupunginkirjaston kanssa. Osastolle tulee tätä nykyä 121 sanomalehteä, joista murto-osa on ulkomaalaisia: vain suurimmat lehdet sekä amerikansuomalaisten julkaisut ovat edustettuina.

Osastolla on muutama lukulaite mikrofilmejä varten ja yksi näistä on sellainen, jolla voidaan ottaa valokopioita mikrofilmistä.

Jos haluaa tilata kokoelmaan kuuluvan alkuperäisen lehden. se on mahdollista klo 10-15: tilauslomake laitetaan tarkoitusta varten suunniteltuun kelkkaan, joka kulkee lukusalin ja varaston väliä; tilattu lehti tulee lukujalle samaa tietä.

Lehtikokoelmiin tutustumisen jälkeen käveltiin yliopiston kirjastoon joka on entinen Attilan kenkätehtaan kiinteistö. Siellä kirjastonjohtaja Soini jakoi läsnäolijoille kirjaston oppaan, josta selviää lainaustoimiston, käsikirjaston ja avokokoelmien sijoitus eri kerroksissa ja niiden kaavakuvat, sekä muita tarpeellisia ohjeita kirjaston käyttäjälle.

Hannele Soini kertoi ensin kirjaston historiaa ja antoi yleisiä tietoja kirjaston eri osastojen toiminnasta. Sen jälkeen hän keskittyi

8.

opastuksessaan sukututkijoita kiinnostaviin alueisiin - historiaan ja paikallishistoriaan, jonka lähdekirjat ovat II kerroksessa ja matrikkelit ja sukututkimusjulkaisut sijaitsevat taas III kerroksen käsikirjastossa. Siellä ovat myös valtiopäiväasiakirjat Ruotsin vallan ajoilta tähän päivään.

Kirjastonjohtaja Soini valitti sitä, että Suomen historian osastoa ei ole kartutettu sillä tavalla kuin olisi pitänyt eikä se näin ollen ole erikoisen hyvä sukututkijan kannalta. Tutkijain on kuitenkin mahdollista tehdä hankintaehdotuksia ja se on toivottavaakin, sillä siten osaston materiaalia saataisiin kartutettua. Sukututkijat voinevat antaa hyödyllisiä vihjeitä kirjallisuuden osalta.

Hyllyissä ovat teokset vuoden 1960 jälkeen, ja sitä vanhemmat teokset tilataan lipukkeilla varastosta ennen klo 12, ja siinä tapauksessa ne saa käyttöönsä samana päivänä.

Kaikista teoksista on kortistot sekä tekijän että teoksen nimen perusteella. Kirjasto kaukolainaa myös arkistomateriaalia ja kirjastossa olevia mikrofilmejä voi lukea kirjaston lukulaitteilla.

Ensimmäisessä kerroksessa on aikakauslehtien lukusali, sieltä löytyy mm. Tammerkoski ja muita kotiseutulehtiä.

Tällä hetkellä kirjastossa on 500.000 nidettä, joista valtaosa on aikakauslehtiniteitä. Lainattavien teosten laina-aika on yksi kuukausi.

Tutustumiskäynti oli kävijöiden mielestä erittäin kiinnostava ja lisäsi tietoa uusista tiedonhankintamahdollisuuksista.

Tilaisuuden lopuksi puheenjohtaja kiitti kirjastonjohtaja Hannele Soinia esittelystä ja luovutti hänelle näytteet yhdistyksemme julkaisuista (Vuosikirja II 1983-84 sekä Orpana 4/85) sekä pienen makeisrasian kiitokseksi esittelystä näin joulun lähellä. Seuran jäsenet kirjastonjohtaja toivotti tervetulleiksi käymään tiedonhankintamatkoilla uudelleen yksitellen tai pienissä ryhmissä.

Tampereen seudun sukututkimusseura r.y.

KOKOUSKUTSUT SEURAN JÄSENILLE

KEVÄTKAUDEN 1986 OHJELMA

Yhdistyksen kokoukset pidetään Tammelan koululla Ilmarinkatu 17 vanhan koulun 3. kerros. Kokoukset ovat parittomilla viikoilla tiistaisin kello 18.00-19.30.

Viikko	Päivä	Esitelmöitsijä ja aihe
3	la 18.01.86	Sukututkimuspäivä Sampolassa. Ohjelma erillisenä
5	ti 28.01.86	Assistentti <u>Vuokko Kivisaari</u> : Ruoka-perinteestä
7	ti 11.02.86	<u>Vuosikokous</u> : Yhdistyksen sääntöjen 15§: 1) Vuosikertomus, tilit ja tilintarkastajien lausunto 2) Tilinpäätöksen vahvistaminen sekä tili- ja vastuuvapauden myöntäminen 3) Muut asiat <u>Anneli Lehtimäki</u> . Pidettäisiinkö sukukokous?
HIIHTOLOMA		
11	ti 11.03.86	Opiskelija <u>Ari-Heikki Anttila</u> : Isoviha
13	ti 25.03.86	Koulutoimenjohtaja <u>Alpo Reinivaara</u> : Kiertokoulu ja koululaitoksen kehitys
15	ti 08.04.86	FT <u>Eero Nallinmaa</u> : Pakinointia sukututkimuksen odottamattomista sivulöydöistä
17	la 26.04.86	<u>Kevätretki</u> Raumalle ja Pyhämaalle

Mahdollisista ohjelman muutoksista ilmoitetaan edellisessä kokouksessa. Ohjelman voi myös tarkistaa Aamulehden muistilistasta kokouspäivänä.

Sukututkimuspäivän osanottajia Sampolan luentosali 2:ssa 18.1.1986
- Kuva Pasi Kuusiluoma

Briitta Kekki

Tampereen sukututkimuspäivä lauantaina
18.1.1986 Sampolassa

Jo heti aamulla voitiin huomata, että ainakin ilmojen haltija olisi päivän osanottajille suosiollinen lumikiteiden välkkyessä huurteisissa puissa ja hangilla aurinkoisena talviaamuna.

Sukutaulunäyttelyn pystyttäjät ja päivän käytännön järjestelyistä vastuussa olevat kokoontuivat ennen varsinaista alkua talkoisiin ja samaan aikaan tulivat myös ensimmäiset päivän osanottajat, jotka halusivat kaikessa rauhassa tutustua näyttelyyn, esillä oleviin julkaisuihin ja ilmoittautua myös jonottamatta.

Tampereen neljännen sukututkimuspäivän tapahtumapaikkana oli Sampolan koulu (Sammonkatu 2), jonka II kerroksen aulaan sukututkimus-

näyttely oli pystytetty, ja esitelmät pidettiin luentosali 2:ssa, joka vastoin ennako-odotuksia osoittautui sittenkin liian pieneksi tälle joukolle, mutta lisätuolien avulla lienevät kaikki kuuntelijat kuitenkin saaneet suhteellisen mukavan istumapaikan ja seuraavan vuoden sukututkimuspäivää varten varattiin jo ajoissa iso juhlasali.

Seuran puheenjohtaja Meri Tila toivotti vieraat tervetulleiksi ja Tampereen kaupungin tervehdyksen toi kulttuurisihteeri Päivi Heinonen, joka puheessaan kertoi myös vanhan pääkirjaston tulevasta käytöstä eräänlaisena kaupungin kulttuurikeskuksena.

Kirkkoherra Timo Kökkö kertoi Tyrvään seurakunnan vaiheista ja esitelmän myötä kuulijoille avautuivat laajat näköalat keskiaikaiseen suurpitäjään, jonka hyvinvointi perustui ainakin osaksi kaupankäyntiin Itämeren maitten kanssa ja pirkkalaisliikkeen lapinveroihin.

FM Terhi Nallinmaa-Luodon esitelmä Hämeenkyrön torppareista, ensimmäisten torppien perustamisesta ja niitä koskevista tuomiokirjamerkinnöistä, kertoi suomalaisesta asutushistoriasta, takamaitten asuttamisesta silloin, kun kylän maat jo oli jaettu talollisten kesken niin, ettei uusille tulokkaille ollut enää sijaa. Samalla voitiin huomata, kuinka paljon sukututkijakin voi hyötyä

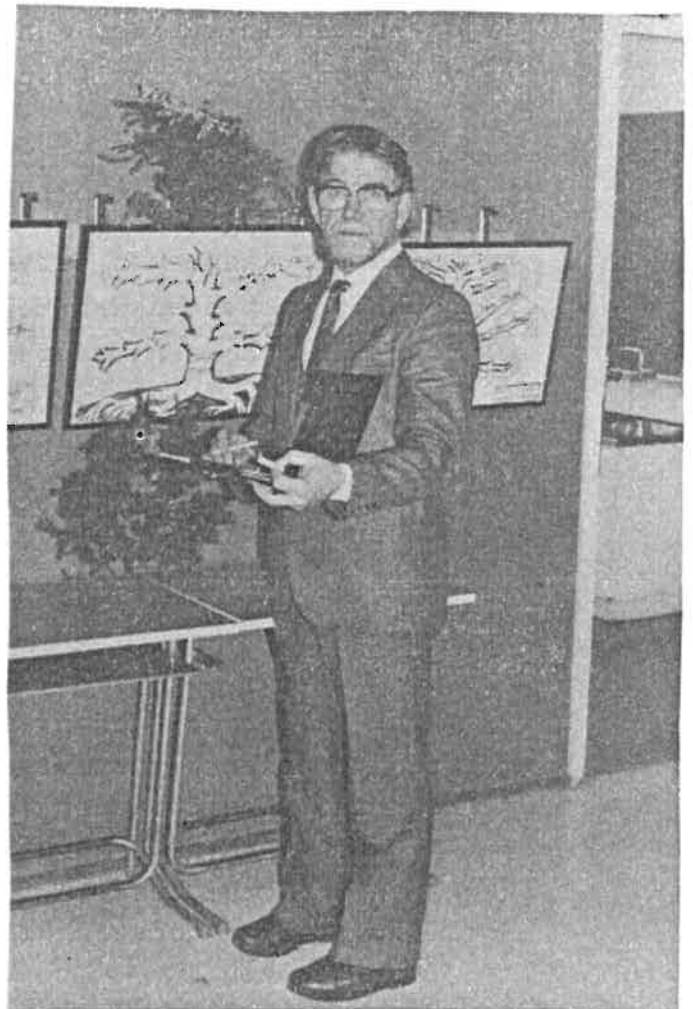
tuomiokirjojen antamista tiedoista jäljittäessään esivanhempinsa kotipaikkoja.

Kahvitauolla oli taas tilaisuus uudistaa vanhoja ja solmia uusia tuttavuuksia sukututkijoiden kesken. Sukutaulunäyttelyyn oli aikaa syventyä sekä tutustua eri seurojen julkaisuihin: myös lahtelaiset ja turkulaiset sukututkijat olivat tuoneet julkaisujaan myytäväksi.

Dosentti Anneli Mäkelä kertoi Suonen asutuksen yleisluettelosta, sen syntyvaiheista, sen hyvistä ja huonoista puolista. Ja jälleen sukututkijat saivat kehoituksen suhtautua kriittisesti luotettaviltakin tuntuviin lähteisiin, koska SAY:ssäkin on voitu havaita virheitä, jotka kuitenkin voidaan selvittää alkuperäisten lähteiden avulla.

Päivien päätteeksi seuran varapuheenjohtaja Jorma Räsänen kiitti osanottajia; hänen loppupuheenvuoronsa julkaistaan sellaisenaan tässä lehdessä.

Suuri kiitos päivän onnistumisesta kuuluu juontajana toimineelle, aina sanavalmiille ja hyväntuuliselle toimittaja-kirjailija Kaarlo Haapaselle, jonka kuva ohessa.

Kasso Haapanen 18.1. 1986
-Kuva P. Kuusiluoma

Sukututkimuspäivän osanottajia oli kaikkiaan 212 henkeä ja he olivat tulleet Tampereelle kaiken kaikkiaan 24 eri paikkakunnalta, etäisimmät Oulusta.

Seuraan liittyi 10 uutta jäsentä ja Osmo Leppäkoski lahjoitti seuralle kirjaseen " Petäjäveden Flinkman-suku".

Näkemiin kaikki osanottajat! Toivottavasti tapaamme näissä merkeissä muuallakin vuoden aikana. Mutta joka tapauksessa: Tervetuloa jälleen ensi tammikuussa iloisein ja hyödyllisiin tapaamisiin Tampereelle sukututkimuspäivän merkeissä!

Sampolan aulassa kerrottua:

Kaksi koiranulkoiluttajaa tapasi puistossa.

Toinen kysyi: " Onko teidän koirallanne sukupuuta?"

Toinen vastasi: " Ei ole, se käyttää mitä puuta tahansa".

Opettaja kertoi tunnilla, että me polveudumme kaikki Aatamista ja Eevasta.

Pikku-Kalle viittasi ja sanoi, että isä oli kertonut, että me polveudumme apinasta.

Opettaja: " En minä puhunutkaan teidän suvusta".

Tiesittekö tämän:

Vanhurskaan vanttut eivät katoa,

jumalattomalta hukkuu hattukin.

Jorma Räsänen

Päätössanat Tampereen sukututkimus-
päivänä 18.1.1986

Hyvät ystävät!

Eräs Tampereen seudun sukututkimusseuran toimintakausi - vuosi 1985 - on päättynyt ja siirtynyt muistojen joukkoon. Vanhaa, jo perinteiseksi muodostunutta tapaa noudattaen on uusi toimintakausi haluttu aloittaa tammikuisella sukututkimuspäivällä. - Tähän aikaan vuodesta pidettävä juhlatilaisuus - sellainenhan osaltaan on kysymyksessä, kun suuri ystävien joukko on koolla saman asian innoittamana - jää mieleen ainakin siksi, että Ilmojen Haltija - isoilla kirjaimilla lausuttuna - tähän aikaan vuodesta yleensä antaa pakkasen paukkua ja talvisää muutoinkin on parhaimmillaan. Uskon kuitenkin, että ne hyvät ja täysipainoiset esitelmät, joita täällä on pidetty ja tänäänkin kuultu, jäävät päällimmäisiksi kävijöiden mieliin. Kun ne tilaisuuden jälkeen julkaistaan seuran vuosikirjassa, niiden sisältö ja sanoma on sitäkin kautta palautettavissa mieleen joko sopivan kokoisina annoksina tai kerralla kaiken hotkaisten, aivan kunkin oman mielenlaadun mukaan.

Nämä sukututkimuspäivät - yhdestä päivästä tähän nyt oikeastaan on kysymys - ovat olleet ja ovat kaikille innostuneille ihmisille vapaita ja avoimia. Me näemme täällä mielellämme henkilöitä, joita kaikenmoinen vanha ja historiaan ja perinteeseen kuuluva kiinnostaa. Me näemme yhtä mieluisina vieraina täällä ne, jotka eivät välitä sukututkimuksesta, perinteestä tai historiasta yhtään mitään - ainakaan omien sanojensa mukaan. Läsäolo täällä kuitenkin paljastaa, että näidenkään henkilöiden sisin ei ole jäänyt kylmäksi perinteen kunnioittamiselle ja siitä kertomiselle.

Avoimia nämä sukututkimuspäivät ovat myös siinä mielessä, että seura ei peri osanotosta minkäänlaisia maksuja. - Seura nauttii vuoden aikana jäseniensä ja muiden sukututkimuksesta kiinnostuneiden luottamusta, mikä ilmenee usealla eri tavalla:

- kokouksia pidetään kahden viikon väliajoin, nimenomaan jäsenten toivomuksesta
- osanotto kokouksiin on erittäin runsasta
- seuran jäsenmäärä kasvaa vuosittain
- jäsenet ja ystävät antavat kirjoituksia seuran julkaisuihin
- seuran julkaisuja ostetaan kiitettävässä määrin.

Kaikesta tästä luottamuksesta johtuen seura on jo alusta alkaen pitänyt välttämättömänä laajentaa antiansa ja palvelumuotojaan järjestämällä sukututkimuspäivän ilman taloudellisia pyyteitä. Tässä seuraa on auttanut Tampereen kaupunki, joka vuosittain suorittaa seuralle avustuksen ikäänkuin tunnustuspalkintona siitä, että seura järjestää kaupungin asukkaille mahdollisuuden mielenkiintoiseen harrastukseen ja ajankuluun.

Tämän tilaisuuden päätteeksi haluankin seuran puolesta esittää parhaat kiitokset

- Tampereen kaupungille toiminnan tukemisesta
- esitelmöitsijöille mielenkiintoisista aihevalinnoista ja aiheiden esittämisestä sekä
- kaikille läsnäolijoille utterasta mukanaolosta.

Kun vuoden kuluttua pidämme jälleen sukututkimuspäivän Tampereella toivomme tapaavamme teidät kaikki uudelleen.

Kiitos. -

Kuvia Vihtiälän perhealbumista

Tässä ja tätä seuraavissa Orpanoissa julkaistaan muutamia vanhoja kuvia. Kuvien esittämät henkilöt ovat tuntemattomia toistaiseksi ja samalla, kun saamme ihailia vanhoja pukumuoteja ja vastaanottaa kuvien tuomaa sanomaa lähes sadan vuoden takaa, pyydämme henkilöitä, jotka kuvista jotain tietävät lähettämään tietonsa Orpanan toimitukselle, jotta ne voitaisiin julkaista myöhemmin. Kuvat ovat Vihtiälän perhealbumista, ja julkaistavaksi ne on antanut seuran jäsen Eila Vihtiälä.

Raimo Vasara

Arkistokirjan tekeminen ja sukumme puumerkit -
kertomus arkistoaineiston järjestämisestä ja siinä
olevien puumerkkien löytövaiheista nykypäivään

Sukututkijan aineistosta mielenkiintoisimpia ovat ehkä aina olleet
tutkittavien sukujen arkistot.

Minäkin, saatuani käsiini sukuni Mouhijärven Rienilänkylän Vasaran
alkuperäiset, hyvinsäilyneet asiakirjaosat, aloin heti mielenkiin-
nolla tutustua niihin. Jo ensivaikutelma antoi kuitenkin pohjan
tuleville toiminnoilleni: papereiden erilainen muoto, hauraus, tai-
tokset, irtoilevat sinetit ja ainainen muunkinlaisen vaurioittami-
sen pelko sai minut toimimaan seuraavaksi kertomallani tavalla.

Päätin kopioituttaa kaikki nuo vanhat asiakirjat ja saada näin syn-
tyneestä aineistosta helposti käsiteltävä, alkuperäisen kaltainen,
mutta ei niin korvaamaton aineisto.

Isommat liuskat pienentäen ja pienemmät isontaan syntyi samankokois-
ten kopioiden liuskanippu, tai oikeammin niput, sillä täpanäin on
aina ollut kopioida jokainen paperini useampana kuin yhtenä.
Tarkastin aineiston, tein uudelleenjärjestelyitä, asetin niput vuo-
rollaan ns. puristimeen, liimasin liuskat kyljistään toisiinsa tähän
tarkoitukseen suunnitellulla liimauslaitteella; kannet vielä samalla
keinolla ja siinä oli sukumme arkistomateriaali kokonaisuudessaan
viideksi samanlaiseksi kirjaksi muovattuna.

Tätä menetelmää olen käyttänyt eri tutkimieni sukujen aineisto-osasten
yhdistämisessä luettavammiksi kokonaisuuksiksi. Tässä on se etu sar-
joihin nähden, että jo muutamankin liimatun kirjan teko on mahdolli-
nen, ts. kaikkine puutteineenkin aineisto on mahdollista julkaista.
Korjaukset, täydennykset yms. ovat paljon mielekkäämpiä toteuttaa,
kun paikat eivät ole täynnä keskenään sekaisin meneviä irtolehtiä,
vaan paperit muodostavat selvän loogisen kokonaisuuden. Tästä ar-
kistokirjasta alkoi minulle työ, joka tuntuu kestävä ja kestävä.

Virallinen valtakunnan kieli muuttui suomeksi vasta 1800-luvun lo-
pulla - sitä ennen kirjoitetut tekstit ovat laaditut pääasiassa
ruotsiksi. Kirjoituskonetahan ei tunnettu, joten kaikki teksti on
kirjoitettu vapaalla käsialalla. Kautta aikojen eri ihmisten avut

sen suhteen ovat olleet sangen vaihtelevat: arkistokirjanikin selailu osoitti, että tekstin täydellinen selville saaminen omin avuin vaatisi vuosia. Apunani toki ovat olleet samoja asioita kuolemaansa asti tutkineen entisen valtion viljavarastonhoitajan, maanviljelysneuvos Risto Vasaran tutkimustulokset. Tätiäni, opettaja Martta Yli-Paattikoskea, saan kiittää sekä alkuperäisen arkistomateriaalin viimeaikaisena vaalijana kuin myös Riston sekä minun auliina auttajana ja tukijana. Yli 80 ikä on kuitenkin pakottamassa häntä jättämään tavoitteiden toteuttamisen nuorempien käsiin.

Yksi yhteinen piirre vanhoista asiakirjoista keskenään samoin kuin nykyisistäkin asiakirjoista löytyy: lopussa esiintyvät allekirjoitukset; molemmissa on myös useimmiten nimenselvennykset - nyttemmin koneella lyödyt, aiemmin kirjurin kynällä kirjoitetut. Varsinaiset asianosaisetkin saivat sentään tehdä tunnuksensa - PUUMERKKINSÄ - tosin vasta valmiin asiakirjan alle, jonka tekstiä he kykenivät vain aniharvoin tulkitsemaan. Samoinhan teemme mekin papereitamme allekirjoittaessamme - erona on ainoastaan se, että ymmärrämme tekstin sisällön.

Puumerkeillä merkitsivät esi-isämme vielä 1800-luvun lopulla ainakin synnyinseudullani myös omaisuuttaan: rekiä, tiinuja, leipäautoja ja ties mitä, missä vain katsoivat tuon nimisymbolin auttavan. Epäkohta oli siinä, etteivät puumerkkejä tunteneet muut kuin lähitienoon asukkaat - eivät kirjuritkaan ilman nimenselvennöstä. Onneksi jokainen nimi on ainakin asiapapereissa myös kirjoittaen selvennetty, muuten emme ehkä koskaan saisi selville, kuka ne on piirtänyt.

Selaillessani Vasaran arkistoaineistoa en voinut olla syventymättä niiden loppusivuille piirrettyjen puumerkkien sanomaan laajemmin. Tehtävää helpottaakseni aloin koota erilaisia merkkejä muistilapuille. Lappuja tuli niin runsaasti, että tämäkin tuntui liian sekavalta. Piirsin puumerkit vielä kerran pikku ryhmiin A4-liuskoille, joista osan esitän tämän kertomukseni lopussa.

Mouhijärven Häijäässä pidetään aina heinäkuun viimeisenä viikonvaihteena perinteiset markkinat. Vuoden 1984 tapahtumaan laadin puumerkeistä pienoisenäyttelyn: olin piirtänyt puumerkit vielä kerran uudelleen, nyt jokaisen A4-kokoiselle kartongille ja nämä olivat alumiinilangasta taivutetuissa koukuissa lautakansien välissä; vanhojen sahalautapintaisten laudanpalojen muodostamat kannet syntyivät edellisenä iltana mökilläni. Puukantinen kansio oli esillä koulun aulassa.

Samaan kansioon saivat tutustua Tampereen sukututkimuspäivien osanottajat 18.1.1986 Sampolan aulassa olleessa näyttelyssä (toim.huom.).

19. 3/8 1889	TAAVETTI WASARA	X	25/4 1831	Abraham Jacobson SIRKKA	X	20/2 1821	JOHAN JAGOBSON HAKALA	A	15/8 1837	SARA MATTSDOTER WASARA	7
-	DAVID WASARA	X	-	JOHAN ERICSON RIUKU	X	1/8 1811	Eric Salomäki	C	15/8 1837	ISAC JOHANSSON RÄNSI	X
-	VIKTOR SIMULA	C	-	MICHEL HENRIKSON VALKAMA	3	0/6 1811	MATTS JÖRANSSON	X	2/3 1831	ISAC JOHANSSON RÄNSI	X
-	VIKTOR RÄNSI	Y	-	THOMAS MICHELSON TILA	M	1/8 1811	JAGOB JAGOBSON	X	24/4 1832	JOHAN ERICSON RIUKU	X
-	JOHAN JUHANPOIKA Ollila	Y	27/12 1829	MICHEL VALKAMA	3	1/8 1811	MATTS MATSSON	X	27/11 1832	ISAC RÄNSI	X
25/4 1831	Benjamin Efraimip. Yli VALKAMA	FI	-	THOMAS TILA	M	1/8 1811	Michel MATSSON	T	4/11 1833	JOHAN SALOMONSSON ROUHU	X
22/4 1835	DAVID WASARA	X	17/5 1838	HENDRIG HENDRIGSON WASARA	X	1/8 1811	JOHAN MATSSON	X	4/11 1833	MATTS JAGOBSSON VÄHL SAIKKA	MU
-	VIKTOR RÄNSI	C	23/5 1812	MICHEL HENDRIGSON VALKAMA	L	1/8 1811	JOHAN JAGOBSON SAVIA	D	4/11 1833	MARIA JAGOBSDOTER VÄHLKUTTI	M
-	JOHAN PYY	M	-	LENA ADAMSDOTER WASARA	X	5/3 1834	HENDRIG HENDRIGSON WASARA	X	3/2 1825	THOMAS THOMASON TILLO	M
-	MARIA PYY	T	-	THOMAS THOMASON HUIDA	HA	5/3 1834	SARA MATTSDOTER WASARA	T	3/2 1825	GABRIEL HENDRIGSON HARSU	H
25/4 1831	THOMAS JOHANPOIKA WASARA	T	-	JOHAN JOHANSSON PERTTULI	X	5/3 1834	ISAAC RÄNSI	X	3/2 1825	FREDRIG WESLIN	X
-	JOHAN JOHANPOIKA Hemming	T	15/1 1828	ABRAHAM JAGOBSON SIRKKA	X	5/3 1834	THOMAS TILLA	T		SARA JUHANTYTÖ TANHUANPÄÄ	T

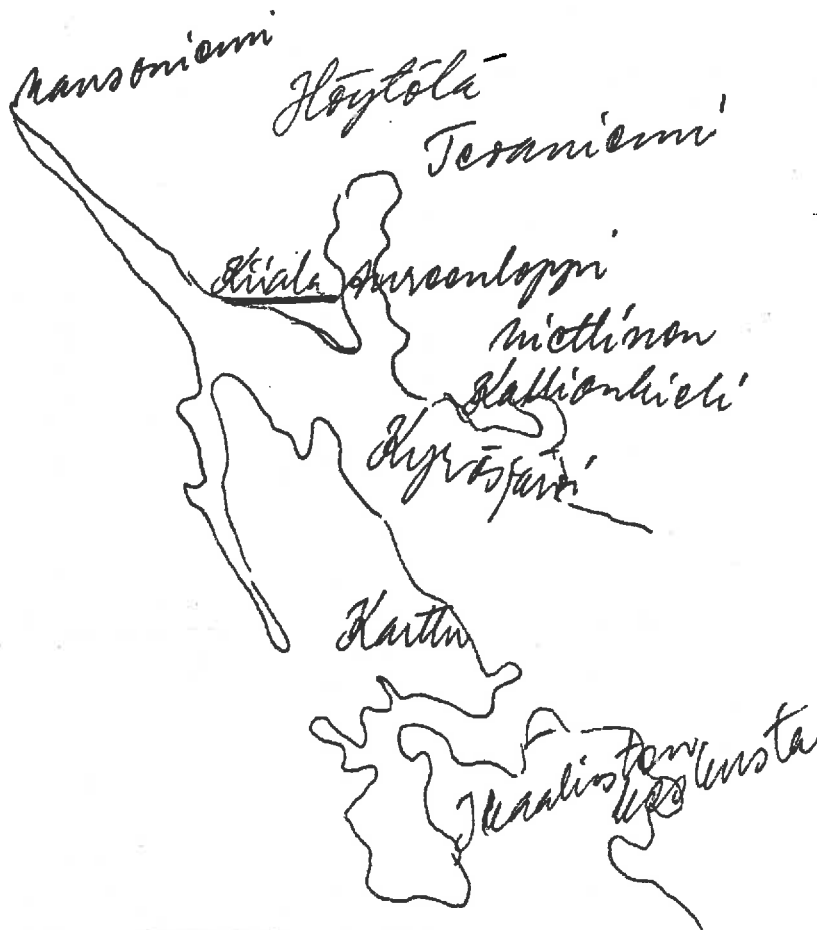
MALAKIAS HUIDA	✕	MIKKO LAMMASPÄÄ	U
JUHA ALA HEMMINKI	IV	JOHAN TOJANEN	†
JUHA ALA NAPPA	A	MALAKIAS ROUHU	A
ISAK AHRO	L	ISAK PENTTI	A
JAGOB SIMO	HT	ANDERS HUITU	A
MATTS IRRI	Y	KAARLO LIUHA	X
TOBIAS TUISKU	ℤ	DAVID TOMULA	Y
JUHA PAAVOLA	III	DAVID VILLO	W
JOHAN TULLU	Z	DAVID HOLPPI	X
JUHA YLIHEMMINKI	Y	JUHA HEMMINKI	W
ELIAS PYNNÄRI	E	ALAVALKAMA	J
KAARLO SIMULA	☐	15/7 1801 THOMAS THOMASON PERTTALA	H

30/7 1834	JAGOB JAGOBSON YLI VALKAMA	†	12/6 1863	JOHAN JÖRAN SON PERTTULI	A
30/12 1845	ABRAHAM JAKOBSON OILILA	†	-	JOHAN ISAKSON PERTTULI	A
20/2 1821	SIGFRID HENDRICSON WASARA	†	12/6 1863 EBI PAPERI	DAVID MALAKIAS WASARA	✕
-	JAGOB JAGOBSON WASARA	✕	-	SARA MATTSDOTER WASARA	†
-	JOHAN PUSKA	X	-	THOMAS JOHANSSON WASARA	T
-	THOMAS MATIÄLÄ	A	-	JOHAN JÖRAN SON PERTTULI	A
-	THOMAS TILLO	M	-	JOHAN ISAKSON PERTTULI	A
-	JOHAN THOMASON TILA	N	3/7 1867	MARIA MICHELSDOTER	X
-	MICHEL KUDRETOJA	+	-	HENDRIC HENDRICSON PENTTILÄ	†
12/6 1863	DAVID MALAKIAS HENDRICSON WASARA	✕	-	ALFRED ELIASSON WÄHÄTISALA	ef
-	THOMAS JOHANSSON WASARA	T	-	SARA JUHANTYTÄ TANHUUNPÄÄ	†
-	SARA MATTSDOTER WASARA	L	-	ISAK HALLA	+

PUUNERKKEDÄ								
21.	SARA MATTSDOTER WASARA	F	28/8 1768 Matts Necka	W	15/8 1859 Malakias JUHANPOIKA ROUHU	A	3/12 1797 SIGFRID HENDRISON WASARA	X
	DAVID PERTTALA	≠	"-" JOHAN TOICKO	T	"-" MALAKIAS MATTSOIN ISO TURPPA	T	"-" THOMAS MATTSOIN TILA	U
	ABRAHAM OLLILA	X	"-" MARIA PETERSDOT WASARA	+	"-" JOSEPPI JOSEFINPOIKA SIMOI	A	"-" THOMAS THOMASON PY	E
	ISAAC JOHANSON RÄNSI	A	"-" JOHAN ARCKILA	H	"-" MATTI JOHANPOIKA LEPPIJÄRVI	⊖	"-" MATTIS MATTSOIN KUUTTI	+
	27/12 1810 ANNA JAGOBSDOTER	~			"-" ANTTI ANTINPOIKA POTANEN	X	"-" SIGFRID HENRISON WASARA	X
	1/2 1819 HENRIC JOHANSSON HALLA	H			"-" DAVID UUSIRAUVA	T	"-" ANNA MICHELSDOT.	X
	"-" MICHEL HENRICSON VALKAMA	S			"-" JOHANNES MURAJA	J	"-" MATTIS JAGOBSON RÄNSI	X
	23/5 1812 LENA ADAMSDOTER WASARA	X			"-" THOMAS WASARA	T	"-" SIGFRID WASARA	A
	15/8 1844 SARA MATTSDOTER WASARA	F			"-" THOMAS ALATILA	T	"-" ISAK FRIMODIG	T
	"-" DAVID ANDERSSON PERTTALA	≠			"-" JÖRAN JOHANSSON PERTTULI	A	"-" MATTIS MÄRRI	X
	3/2 1870 SAMUEL MATTSOIN YLIPUTTO	∩			"-" MATTIS MATTSOIN KUUTTI	+	"-" ANDERS HANNÖLA	X
	28/12 1780 THOMAS THOMASON PERTTALA	H			3/12 1797 MATTIS JOHANSSON WALKAMA	S	28/2 1821 ELIAS TEERI	X
	"-" JACOB JÖRANSON LINNÄRVÄRI	H						
	18/2 1924 KALLE UUSINOKA	V						

Kirsti Vimpari

Kyyny-suku Ikaalisista

Allekirjoittaneen oman suvun juuret johtavat jokaiseen Kiialan kylän kantataloista, joihinkin useampaankin kertaan. Kyseinen kylä sijaitsee samannimisessä niemessä Kyrösjärven rannalla.

Kiialan kylän vanhat kantatalot, Kyyny, Kinnari ja Isotalo, sijaitsevat näköetäisyydellä toisistaan. Näistä taloista on myöhemmin erotettu lukuisia muita taloja. Näin kävi varsinkin Isotalolle, josta erotettiin jo 1700-luvulla Vähätalo-niminen maa-alaistalo. 1800-luvulla Isotalo jaettiin lopullisesti kahtia, niin että toinen puolisko sai nimekseen Pietilä toisen säilyttäessä Isotalo-nimen. 1700-luvun lopussa ja seuraavan vuosisadan alussa perustettiin Kiialan kantatalojen maille useita torppia, joita alkuaikoina asuttivat kantatalojen lapset. Kiialan

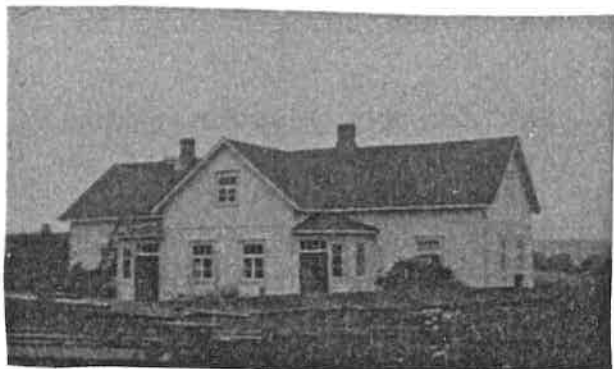
kylä oli jo aiemmassa historiassaan usein joutunut kärsimään sodista. Mm. vuosina 1620-1639 ei kylästä ollut löytynyt yhtään veronmaksukykyistä taloa. Vasta vuodesta 1635 alkaen ratsutila Isotalo ja vuodesta 1655 Kyyny saattoivat maksaa veronsa. Kyynyn talo on ollut asuttu jo vuodesta 1540 kuitenkin niin, että useat eri suvut ovat asuttaneet taloa. Kiialan kantatalojen nykyisistäkin omistajista ovat monet tulleet muualta.

Seuraavassa tarkastellaan nykyisen Kyyny-suvun vaihteita alkaen vuodesta 1540.

1. Pekka Pekanpoika Pöllö viljeli Kurkelan Tiirikan taloa ainakin vuodesta 1540. Viimeinen maininta hänestä on vuodelta 1606 eikä hänen vaimonsa nimeä tunneta.
2. Fredrik Pekanpoikamainitaan ensi kertaa vuonna 1596 ratsastajana, jona hän osallistui ilmeisesti nuijasotaan. Kolmekymmentä vuotta myöhemmin hänen todetaan olevan kruununmetsästäjä. Fredrik Pekanpojalla tiedetään olleen ainakin kaksi vaimoa: Maisa Erkintytär ja v. 1637 alkaen Barbara Erkintytär. Viimeinen tieto on vuodelta 1646, jolloin Fredrik Pekanpoika nähtävästi kuoli Tiirikan ratsutilalla, jota hän Tuurin, Kurkelan ja Pöllön ohessa oli viljellyt.
3. Jussi Fredrikinpoika lienee syntynyt joskus 1600-luvun alussa. Yhdessä vaimonsa Brita Pentintyttären kanssa hän viljeli Kurkelan Tuuria vuodesta 1629 alkaen. Henkilöt mainitaan viimeisen kerran 1650-luvulla.
4. Tuure Johaninpoika oli kuudennusmies ja viljeli Tuuria ja Tiirikkaa. Nimi mainitaan ensi kertaa v. 1639 isoisänsä Fredrik Pekanpojan lapsenlapsena. Tuure Johaninpojan vaimon nimi oli Aune. Tuure Johaninpoika kuoli 17.9.1693.
5. Elias Tuurenpoika Tuuri, hänet mainitaan v. 1659 ensi kerran ja hän lienee syntynyt 1640-luvulla; hänet on haudattu 20.1.1717. Vaimo Brita vuodesta 1677 alkaen. Brita on haudattu 22.11.1719. Elias viljeli Tuuria Kurkelassa.
6. Elias Eliaanpoika, syntynyt 1660 Kurkelan Tuurissa, kuoli 4.1.1753 Kiialan Kinnarissa, jota hänen poikansa Antti oli ryhtynyt viljelemään. Hänet vihittiin 27.3.1695 Kirsti Heikintyttären kanssa. Kirsti lienee ollut Haapimaan Wähä-Kirmon tyttäriä. Elias perheineen oleskeli Haapimaassa ennen

isoavihaa ja sen aikana luultavasti vaimonsa kotitalossa,
Kirsti Heikintr. s. 1675 k. 11.6.1742 Kinnarissa.

Tämä suku oli nyt vähitellen siirtynyt Kiialan kylään,
osa sukua jäi viljelemään Tuuria ja Tiirikkaa. Nykyinen Kinna-
rin suku ei ole enää sukua Kyynylle. Tästä eteenpäin suku
viljelee Kiialan Kyynyn tilaa.

Kiiala, Kyyny

7. Elias Eliaanpoika Kyyny s. 19.7.1713, k. 19.6.1792, vihitty
26.12.1741.

I vaimo Marketta Jussintr. Laurikka s.1707, k.7.7.1746.

Vaimon vanhemmat Jussi Heikinpoika Laurikka Kallionkielestä
ja Marketta Heikintr. Wähä-Röyhiöstä.

Suku jatkuu kuitenkin toisesta vaimosta.

II vaimo Maria Antintr. Turkki s. 17.3.1723, k.23.3.1800,
vihitty 1746-1747. Vihkiaikaa ei ole löytynyt, mutta Maria
esiintyy Kiialan kylässä kummina ja Eliaan vaimona maalis-
kuun alussa 1747.

Vaimon vanhemmat (todennäköisesti) sotilas Antti Heikinpoika
Turkki (myöh. Ek) ja vaimo Maria Manswetintr. (räätälintr),
heidät vihitty 29.9.1718 Ikaalisissa, jolloin Antin maini-
taan olevan Pirkkalasta ja Maria on leski.

8. Antti Eliaanpoika Kyyny s. 29.11.1749, k. 15.12.1817, vihit-
ty 28.12.1777 Ikaalisissa.

Vaimo Maria Yrjöntr. Wira Haapimaasta.

Vaimon vanhemmat Yrjö Erkinpoika Wira ja vaimo Maria Yrjöntr.
Hahka (Sammis) (vihitty 28.12.1753 Ikaalisissa).

9. Jussi Antinpoika Kyyny s. 26.5.1781, k.24.6.1839, vihitty
16.10.1808 Ikaalisissa.

Vaimo Brita Antintr. Vähätalo (Isotalo) s.13.7.1776,k.20.3.1860.
Vaimon vanhemmat Antti Antinpoika Vähätalo (Isotalo) Kiialasta
ja Vappu Erkintr. Leutolasta (vihitty 29.5.1763).

10. Jussi Jussinpoika Kyyny s. 18.2.1817, k.16.12.1899, vihitty 7.7.1839 Ikaalisissa.
Vaimo Severina Matintr. Isotalo (pietilä) Kiialasta, s.22.12.1816, k.19.10.1898.
Vaimon vanhemmat kuudennusmies Matti Erkinpoika Isotalo (syn-tyisin Vahojärven Leppäsiä) ja Maria Matintr. Isotalo (Pie-tilä) Kiialasta (vihitty 24.6.1816).
11. Jussi Jussinpoika Kyyny s.25.3.1843, k.29.12.1908, vihitty 10.9.1868 Ikaalisissa.
Vaimo Ida Sofia Iisakintrö Siurunen Haapimaasta, s.31.7.1848, k.26.5.1908.
Vaimon vanhemmat Isak Matinpöika Siurunen ja Vappu Matintrö Vänni Kartusta (vihitty 19.6.1842 Ikaalisissa).
12. Jussi Kustaa Jussinpoika Kyyny s. 31.10.1871, k.11.2.1942, vihitty 1.4.1914 Ikaalisissa.
Vaimo Amanda Aleksina Nestorintr. Rääkkä Kallionkielestä, s. 2.9.1887, k. 20.12.1958.
Heille syntyi kolme poikaa:

1. Väinö Johannes
(kuvassa oikealla)
s.4.5.1915 Kiialan
Kyynyllä, k.24.12.1956
2. Toivo Anselmi
(kuvassa vasemmalla)
s.22.4.1917 Kiialan
Kyynyllä, elää edel-
leen Ikaalisissa
3. Jaakko Aatami
(kuvassa keskellä)
s. 23.12.1918 Kiialan
Kyynyllä, kaatui Kan-
naksella 4.9.1941
(kuoli naimattomana)

*Jussi Kustaa Jussinpoika Kyyny,
vaimonsa Amanda Aleksina ja heidän
kolme poikaansa*

- 13 A Väinö Johannes Jussinpoika Kyyny kuoli 24.12.1956, vihitty keväällä 1944 Ikaalisissa.
Vaimo Rauni Esteri Laurikka Kallionkielestä, s.16.5.1922 elää edelleen Ikaalisissa Kiialan Kyynyssä.

Väinö Kyyny ja vaimonsa Rauni Esteri

14. Edellä mainituilla lapset:
Maria Tuula s.4.7.1944
Asko Väinö Johannes s.17.2.1946, viljelee Kiialan Kyynyä
Raija Anita s.16.2.1948
Anja Kyllikki s.2.12.1952
Raili Marketta s. 25.2.1955

- 13 B Toivo Anselmi Jussinpoika Kyyny, vihitty 12.11.1947 Ikaalisissa.
Vaimo Anna Kyllikki o.s. Hakala Hangasjärveltä s.2.2.1927 elää Ikaalisissa.

Toivo Kyyny ja vaimonsa Anna Kyllikki

Heillä lapset:

14. Matti Toivo Johannes s. 22.11.1949, naimisissa, 2 lasta
Sirkka Kyllikki s.2.9.1951, naimisissa, 2 lasta
Kirsi Orvokki s.23.2.1955 naimisissa, 2 lasta.

Toivo Kyynyn 6 lastenlasta edustavat tässä 16. polvea ikä-
lislaisia.

Toivo Anselmi Jussinpoika Kyyny osti rovasti Kalajan peri-
kunnalta Ostolan tilan 1950 Ikaalisten keskustasta.

Nimi Kyyny on niin harvinainen Suomessa ett. 11.7.1984 oli 22 yli
16-vuotiasta Kyyny-nimistä. Pohjanmaalla esiintyy Ala-Kyyny ja
Ylä-Kyynyjä.

Lähteet:

Ikaalisten historia- ja rippikirja mikrofilmit
Asutuksen yleisluettelon mikrofilmit
Ikaalisten kirkonkirjat
Kuvat ja 1900-luvun tiedot ja lupa kirjoituksen
julkaisemiseen on saatu isäntä Toivo Kyynyltä.

Kaarlo Haapanen

Ritvalan Helka 1830

K.A. Gottlundin kuvaamana

K.A. Gottlund unohdettiin melko perusteellisesti viime vuosisadan puolella. Hän teki laajoja tutkimusmatkoja, kirjoitti lukuisia tutkimuksia, mutta ei saanut töilleen julkaisijaa. Oheisena kuvaus 1830-luvulta. Siinä hän kertoo Ritvalan Helka-juhlista. Huomatkaa silloinen kieli ja erikoiset piirteet. Teksti on alkujaan kirjoitettu fraktuuralla - jota nykypolvi kaikistellen ei enää edes osaa lukea. Näin Kaarlo Axel Gottlund tallettaa jälkipolville perinteitä:

" 26. Ritvalan Helka

Ritvalan kyl. Sääksmäen pitäjässä Hämeessä on kuuluisa ympäri koko Suomenmaata sen peräti Wanhan ja merkillisen tawan tähden, jota wanhuudesta tässä kylässä on pidetty, ja jota ei mokomata meidän tietääksemme ole muualta kuultu.

Mainitussa kylässä pidetään eräs juhla, joka on nuorukaisten ja erinomattain nuorten neitosten ilojuhla. Milloin se ensin on alkunsa saanut, sitä ei tiedä yksikään. Puhe käy, että se oli maailman alussa. Niiden runojen, joita tässä lauletaan, sanotaan myös olevan alkukieltä: eikä näistä enää ole yksikään, joka niitä varsin ymmärtää; sillä ehkä ne ovat suomalaisia, niin etteivät ne kuitenkaan ole tehdyt tämän maan kielellä.

Se on Ritvalan Helka, jonka viettäminen tässä lyhykäisesti tahdomme tehdä tiettäväksi.

Helkatuorstaina 6:n aikana iltasella alkaa joka vuosi tämä juhallinen käyttäminen, josta se on nimensäki saanut. Kylän tyttäret mainittuna iltana koukoutuivat wissiin paikkaan keskelle kylää, jota sanotaan Raittien ristiksi, ja josta he sitten lau-

lain lähtevät kiertelemään kylää, ja viimeisellä, kylän lävitse tultuaan astuvat Helka wuorelle, joka on wähän ulkopuolella kylää.

Tämä tapahtuu sillä tavalla, että, kun Ritwalan naiset wähää ennen päivänlaskua owat toisiansa kohdanneet Raittien ristillä, johon wanhuudesta eiwät sallineet miehiä tulemaan, ne tytöt, joilla on helelä ääni ja jotka paraittain taitawat näitä runoja laulella, asettautuwat rinnattain wissiin juoniin, neljä neitosta kuhunkin. Samaten asettaikse myös muu waimoväki sekä nuoret että wanhat, waan kuitenkin kulkevat he aina erikseen jälelläpäin.

Ilman sitä, että Ritwalan kylä on itsestänsä aiwan suuri ja wäkirikas, tähän kokoutuu paljon rahvasta, ei ainoastaan likimäisistä kylistä, waan myös monista lähimmäisistä pitäjistä, niinkuin Pälkäneeltä, Hattulasta, Tyrvännöstä, Hauholta, Lempäälästä ja Kangasalta, josta tämä Ritwalan juhla saa suuremman arwon ja kunnian. Ei ainoastaan talonpoikanen sääty, mutta myös pitäjän herrasväki on monesti ollut tässä saapuwilla, että Ritwalalaiset sanovat muistawansa toistakymment. wauuja ja kiesiä usein olleen perätysten heidän kylänsä raitteella. Koska nyt lähtee tämä wäenpaljous ristikadulta liikkeelle, niin on arwattawa, että se marssiessaan tekee pitkän junonö Sanotaan sinä toisinaan näin olleen wiidettäsataa henkeä.

Ne piiat, jotka kulkevat edessäpäin, alkawat silloin laulella:

"Ruvetkaamme, rohjetkaamme
Elkös ääntämme hävetkö" . . . jne.

Mitä näihin lauluihin tulee, niin ne owat monesta syystä aiwan merkilliset, ei ainoastaan siitä, että ne owat runoina lauletta-wia, joka laulun laatu on jo kauan näistä paikoista häwinnyt, mutta myös siitä, että ne owat tehdyt tässä maassa äkinäisellä kielellä. Niitä lauletaan myös erinomaisella tawalla, kertaus-sanoilla ja omalla äänetaipumisella. Kun tytöt kahdessa ensimmäisessä juonessa owat ensimmäisen sanan laulaneet, niin ne tytöt, jotka käywät kahdessa jälkimmäisessä juonessa, kertowat saman sanan; samaten tekewät taas wuorossansa ne piiat, jotka käywät molemmissa jälkimmäisissä parwissa näiden perästä. Sillä tavalla kerrotaan joka sana monta kertaa aina sitä myöten, kun tyttölöitä on, jotka owat näitä lauluja harjoittaneet. Sitten taas

aloittawat ensimmäiset juonet toista sanaa, joka käytetään samalla tavalla. Näin nämä runot wenytetään aiwan pitkiksi, liiatenkin koska laulaissa joka sana vielä sittenkin pitkistetään. Tämä kertominen, joka ensimmäisestä parvesta hajoittaikse aina kauemmas, antaa sanoille isomman mielen vaikutuksen ja kuuluu aiwan hywälle, ikäänkuin wuoret korwet kaikumisellansa wastaisivat näiden lasten lauluja, kunnes ääni enemmin ja enemmin häwiää ja wiimein ilmaan waipuu.

Tällaista laulamista sanotaan Helan huutamiseksi ja tapahtuu Helkatorstaina, niinkuin äsken sanottiin. Mutta ei se lopu siihen. Sitä jatketaan ja lauletaan monena pyhänä perätyksin. Helkatorstaista aina Juhannukseen asti tai Pietarin päiwään sillä tawalla, että joka pyhä lauletaan näistä runoista aina yksi kerrallaan; kerrallaan; wälittäin lauletaan niitä myöskin pyhien aattona, kun ei warota olewan pyhiä kyllä. Ne, jotka tahtowat kuulla tätä Helan huutmista, laittaiwat tänne Helluntain pyhinä, koska näitä päiwiä pidetään vielä muita juhlallisempina.

Waan käykäämme takaisin Raittein ristille, johon me heitimme meidän piikamme, ja seuratkaamme heidän askeliansa. Kyynäspäistä toisiaan tauluttaen lähtewät he ensin käymään pitkin sitä tietä, joka wie kirkolle päin. Kokoutunut kansa seuraa heitä kuin lammauslauma, kuunnellen pystyin korwin heidän laulujansa. Kun he owat wähän matkaa käyneet tätä tietä, kääntywät he takaisin ja menewät Huunan tai Montolan tietä myöten aina Kurjan Orjan ojille. Tästä he kääntywät taas takaisin ja poikkeuwat Muurolan tielle, josta he pyörähtäiwät takaisin ja menewät halki kylän Helkawuorelle, jossa tämä merkillinen käyttäminen lopetetaan. Waan kuitenkin ennen, kun wuorelle noustaan, samoawat he sen siwuitse Ison haudan päähän, josta he kohta kuitenkin palajawat wuorelle takaisin. Wuorelle tultua lauletaan ja tanssitaan tulen ympärillä, jonka poiat tähän tarpeeseen owat edeltäpäin walmistaneet, ja jossa näitä runoja wiimeisellä ratkaistaan. Lesken juoksemisella ja muilla senkaltaisilla leikeillä ja ilahduttamisella wiettäwät nuorukaiset tässä aikansa: ja wanhat isännät ja kylän wanhimmat katsowat leppeillä silmillä nuorten iloa, muistellesaan itse omia wanhoja aikoja ja muinaisia huwituksia. Päiwä on jo aikojaan ollut maillaan, kun kansa häwiää ja katoaa niinkuin hajotettu pilwi wuorelle. Hiljaisuudessa ja tyytywäisellä sydämellä kukin yön sydämessä painatteleikse kotiinä wieraat arwellen keskenänsä, mitä tämä kaikki merkinnee, ja tytöt Wanhem-

piensa nojalla suloisella mielellä, jos heidän laulunsa ovat tulleet mainituiksi ja kuulluiksi.

Mainittawa on, että ainoastaan tytöt näihin runoihin itsiänsä harjoittawat ja oppiwat näitä toinen toisiltansa. Se on myös heidän tähden, kun koko tämä juhla pidetään. Ilman heitä ei kylässä ole yhtään, joka taitaisi näitä laulella. Tämän taipumattomuuden syynä on epäilemättä, että nämä runot owat tehdyt kolmesta neidosta, joiden erinomaista elämätä ne kuwaelewat, ja niin muodoin ainoastaan owat tyttölöihin koskewia sillä tawalla, että ne, näyttäessään näiden kolmen neidon tapoja, osottawat heille esimerkin, miten heidän itsiänsä pitäisi käyttämän, jos tahtoisiwat saada oman onnensa luoduksi. Koska nyt näitä runoja ei lauleata muulloin kuin näinä wissinä päiwinä wuodessa, niin ei ole ihmeeksi sanottawa, jos ei miehet ole niihin puuttuneet, erinomattain nykyisinä aikoina, koska ei enää muut runot heitä miellytä, kuin huonot kelwottomat remputukset.

Näitä runoja, joita tässä Helan kunniaksi lauletaan, on ainoastaan neljä, joista yksi on Alkusanat ja joka ei sisällä muuta keskinäistä kehotusta wastoin panetteliain ja kieltäjien tahtoa kukilla ja mataroilla walmistaa häihin Jumalihin mennäksensä.

Me toiwottaisimme ja sydämestämme soisimme, että tämä kaunis tapa näin muistutella nuoria waimoja tutkistelemaan itsiänsä aina olisi pysywä ja woimassansa eikä milloinkaan häwiäisi Ritwalan kylästä, ja wielä sittenkin että nuoret käyttäisiwät tämän heidän esiwanhempainsa heidän hywäkseen asettaman juhlan omaksi onneksensa ja kunniaksensa. Tämän tähden näkisimme mielellämme sen wanhan puheen uskottawaksi, että kylän wainiot lakkaisiwat kaswamasta, kun kansa kauniin tapansa heittäisi."

(Mainittakoon wielä, että Ritwalan Helka, K.A. Gottlundin noin vuonna 1830 kuvaamana on saatu Orpanan käyttöön Matti Koittolan kokoelmista, jolle kiitos myös tässäkin.)

Eila Wihtiälä

Poimintoja

Etsiessäni puolisoni esivanhempia löysin uudelleen Rikalan, joka oli tullut vuosia sitten tutuksi äitini suvun tutkimusten yhteydessä. Koska minulla on kerättyä aineistoa, pääasiassa Ruoveden historiasta poimittua - onnellisen sattuman kautta olen sitä myös löytänyt - ja koska siinä tuntuu olevan monia mielenkiintoisia asioita, jotka ehkä Orpanankin lukijoita kiinnostavat, esitän seuraavassa muutamia poimintoja. Lisätietoja Rikalasta on Kirsti Arajärven kirjoittamassa Messukylän historiassa.

Rikala on Pirkkalan erämaa-asutusta.

Visuvesi mainitaan 1552 eräluettelossa Kyrön pitäjän erämaana, jossa ainakin kahdella talolla oli omistuksia: Rikalan kylän Heikkilällä (tarkoittaa Hämeenkyrön Lemmakkalan Rikalaista) oli 2 eräsijaa ja matkaa kotoa 20 penikulmaa; Hämeenkyrön Sasilla oli 1 eräsija.

Rikalaisten eräsijat oli annettu jo ennen perinnönjakoa nuorimman pojan haltuun: Heikki Rikala otti itse haltuunsa toisen eräsijan, viljelykseen, ja hänen vanhin veljensä sai kotitalon isänsä kanssa. Toinen eräsija katsottiin vielä silloin tarpeettomaksi ottaa viljelykseen.

Ruoveden käräjillä 23.1.1571 sakotettiin täällä liikkuvia eräomistajia Heikki ja Erkki Rikalaista, Visuveden Lassea, Virtain Matti Härköstä sekä kahta muuta miestä tunkeutumisesta Vääksyn Kaarina-rouvan kalavesille ja luvattomasta hirven pyynnistä hänen metsissään. Kysymyksessä oli Vääksyn Tarjanteella olevien eräomistuksien suojeleminen Visuveläisiltä.

Samana vuonna 1571 käsiteltiin 13.8. käräjillä syyte kolmea pohjaslahtelaista miestä vastaan, jotka olivat omineet kyröläisen Jaakko Sasin eräsijan ja kalaveden. Miehet saivat sakkoja.

Käräjillä 1565 Niilo Niilonpoika Hämeenkyrön Sasilta sai sakkoa 6:-, kun oli lyönyt 2 mustelmaa Juhana Korhoseen Ruovedellä.

Jähdyspohja mainitaan Pirkkalan erämaatalonpoikien luettelossa 1564. Siellä oli silloin asukkaana Erkki Knuutinpoika. Vuoden 1539 maantarkastuskirjan mukaan siellä oli 4 taloa, joista 1 sijaitsi Kyrön pitäjän Lemmakkalan Rikalan alueella, 2 Vesilahden ja neljäs Lempäälän Vatsolan kylän alueella.

Vuonna 1686 17.11. annetulla asetuksella kiellettiin miesten käyttö paimenena, koska he voisivat metsässä salaa sekaantua eläimiin. Henkikirjoissa tavataan naispaimenia mm. Pihlajalahden Nenosella Maisa 1664, Muroleen Rikalassa Riitta 1701. Paimenen työ oli kuitenkin hyvin vastuunalaista. Pestauksessa pitivät samat säännöt kuin renkien ja piikojenkin, vaikka työ kesti vain puoli vuotta. Pestin ottanut joutui maksamaan sakkoa, jos ei saapunutkaan palvelukseen, tai jos hän huolimattomuudessaan päästi eläimet tekemään vahinkoa kaskille tai jos pedot niitä raatelivat - pait-si karhut.

Kauppasuhteita Rikalassa hoiteli v. 1678 raumalainen porvari Eskill Kauppi. Rikalan Erkki Matinpohjan leski ja tytär Anna velkoivat tuolloin saataviaan. Verot keräsi liivinmaalaista aatelia oleva Tallinnan käskynhaltija Mickael Gotlieb Grass, joka sai uskollisesta palveluksesta suuren yhtenäisen lahjoituksen v. 1649; lahjoituksen, joka käsitti melkein koko Kurun, mm. Suutarilan, ja 15 taloa Ruovedeltä, mm. Muroleen Rikalan, Väärinmajan Nenosen jne. Grassit myivät sitten lahjoituksen Vesilahden Laukon omistajalle Gabriel kurjelle, mutta kaupalle ei haettu kuninkaan vahvistusta. Suurten peruutusten aikana Kurki ei heti menettänyt oikeuksiaan, koska ne oli ostettu. Myöhemmin ne kuitenkin peruutettiin, koska niiltä puuttui kuninkaan vahvistus.

Ensimmäisenä ruoveteläisenä ratsumiestalonpoikana on pidettävä Rikalan Erkki Matinpohjaa, vaikkei hänen talonsa kauaa pysynyt ratsumiestalona. Nuijasota alkoi Pyhän Katariinan päivänä 25.11.1596 mellakoilla, mutta muodollisesti se alkoi, kun Ruoveden Muroleen Erkki Matinpohja, ratsumiestalonpoika ja Rikalan isäntä, saapui Isoonkyröön vaatimaan linnaleirimaksujaan. Pohjalaiset eivät niitä suostuneet maksamaan, vaan nousivat avoimeen kapinaan (Kaarle hert-tuan yllytyksestä).

muita ratsumiestaloja Ruovedellä olivat Haukkaniemen Kekkonen 1615, isäntänä nimismies Heikki Kekkonen, Kauttu 1631, Haukkalahti, Ritoniemi, Pajulahti ja Herranen 1660-1676. Ratsumiestalonpoika ei

itse koskaan suorittanut palvelusta, ja harvoin oma poika.

V.1694 Rikala mainitaan Harjun kappelin Partolan Rusthollin augmenttina. Rikala säilytti sukuoikeutensa suurten nälkä- ja kuolonvuosien yli 1696-1697.

Väärinmaja mainitaan maakirjassa 1567 ja 1571. Siellä oli kaksi savolaisnimistä uudisasukasta: Hyyryläinen ja Kekkonen.

1581 maantarkastuskirjassa Väärinmajaan lasketaan molempien edellämainittujen erämaat, Väärinjärvi ja Väärinlahti. Olavi Hyyryläisen ja Lasse Kekkonen sanotaan asuvan Pirkkalan Sorinkylän alueella, Eskill Kauppisen Pirkkalan Tammerkosen alueella ja Pietari Nenosen Tammerkosen Juhana Vainisen erämailla.

Sama maantarkastuskirja sanoo Messukylän Sorilan kohdalla: Erämaita heillä on ollut Väärissä ja Pelhoisissa, jossa nyt asuu savolaisia. Sorrit menettivät erämaa-alueensa korvauksetta, muiden talonpoikien tapaan, mutta Juhana Vaininen keksi keinon säilyttää omistusoikeutensa alueisiinsa, vaikka ne asutettiinkin. Hän haki kuninkaalta erivapauden 5.6.1583. Vaininen, joka piti kahta ratsumiestä sotaväessä, niinkuin aatelisetkin, pääsi poikkeuksellisesti tässäkin asiassa aatelisten veroiseksi. Erämaaasukas katsottiin Vainisen lampuodiksi.

Kun suurien kuolonvuosien, nälkä- ja sotavuosien jälkeen Ruovedellä paljon taloja jäi autioksi, v.1709 perintöoikeutensa oli säilyttänyt mm. Riuttaskorven Suutari, Muroleen Rikala, Haukkaniemmen Kekkonen, Pihlajalahden Nenonen ja Väärinmajan Nenonen. Kaikki taloja, joista polveutuu se torpparijoukko, joka muodostaa minun esivanhempani. Väärinmajan Nenosen ensimmäisenä isäntänä mainitaan Juhana Vaininen 1575-1619, sen jälkeen Pekka Nenonen vuoteen 1621 . . jne.

Verorästejä oli isonvihan jälkeen mm. Riuttaskorven Suutarilla yli 20 taalaria, mutta hän sai ne kuitenkin maksuun.

Kurun Keihäsjärven isännän venäläiset veivät 1716. Nimismies pisti taloon uuden isännän, mutta rauhan tultua Matti Martinpojan vanhemman veljen poika Heikki Joosepinpoika vaati setänsä taloa, ja sai sen maksettuaan hyvitystä 30 kuparitaalaria ja 1 tynnyrin 15 kappaa syyskylvöä.

Vastaavanlainen riita käytiin myös Muroleen Rikalasta.

V. 1699 syytettiin Ruoveden käräjillä Kurun Riuttaskorven Suutarin nuorta leskiemäntää Kaarina Joosepintytär Sarvanaa ja 2 vuot-

ta aikaisemmin kuolleen isännän Tuomas Martinpojan nuorinta veljeä Juhanaa laittomasta suhteesta. Tuomas oli koko ikänsä ollut sairaalloinen ja hän oli kuolinvuoteellaan tunnustanut Juhanalle, ettei itseasiassa koskaan ollut ollut lihallisessa suhteessa vaimonsa kanssa.

Toista vuotta Tuomaan kuoleman jälkeen oli emännän ja Juhanan välillä alkanut seurustelu, joka päättyi hyvin onnettomasti. Leskiemäntä Kaarina ja hänen lankonsa Juhana rakastivat toisiaan, kuten avioliitossa rakastetaan, ja seurauksena Kaarina huomasi odottavansa lasta. Kun he sitten pyysivät lupaa mennä naimisiin, lupaa ei annettu.

Juhana, joka oli käynyt Porin triviaalikoulua, mutta joutunut sen jättämään kesken muutaman vuoden opiskelun jälkeen, oli kotitalossaan renkinä.

Juhana vetosi siihen, ettei ollut mistään lukenut, että tällainen avioliitto olisi kielletty, mutta oikeus kuitenkin käräjillä oli toista mieltä, ja niin heidät tuomittiin. Heidän kohdalonsa sinetöi yhteinen kuolema mestauspölkylä.

Riuttaskorpi mainitaan hopeaveroluettelossa v. 1571 kolmen uudisasukkaan ja yhden itsellisen asuinpaikkana. Heidän sukunimensä, Suutari, Kuvainen ja Pitkäinen sallinevat tuskin muita johtopäätöksiä kuin että he olivat savolaisia.

Vuoden 1589 maantarkastuskirjassa sanotaan Riuttaskorven olevan Kyrön pitäjän Viljakkalan erämaita.

Riuttaskorven Suutarila jaettiin 1737 kahtia. Silloin siinä oli peltoa 5 tynnyrinalaa 10 kapanalaa sekä myllyosuus. Isäntä Anders Martinpoika jäi kantatilalle ja lanko sotilas Henric Frifell perusti uuden talon joka nimitettiin Mäkeläksi.

Manninen taas oli Viikin kartanon rälssilampuoti.

Mannisen isäntä Yrjö Yrjönpoika lähti vaimonsa ja vanhan äitinsä kanssa Inkerinmaalle 1667.

Poimimalla tällaisia käräjäuutisia ja soveltamalla niitä perheiden ja talojen historiaan saadaan muodostumaan kuvia ammoiin eläneiden ihmisten elämäntavoista ja laeista, joiden mukaan he elivät.

Myöskin lakien joskus mielivaltaisestakin noudattamisesta. On aina muistettava että tänäpäivänä lait ovat toiset kuin silloin, elämän asenteet ja vaatimukset ovat muuttuneet. Ihminen itse kuitenkin kaikessa itsekkyydessään on sama, jos ei pahempi.

Jorma Räsänen vastaa lukijoiden kysymyksiin

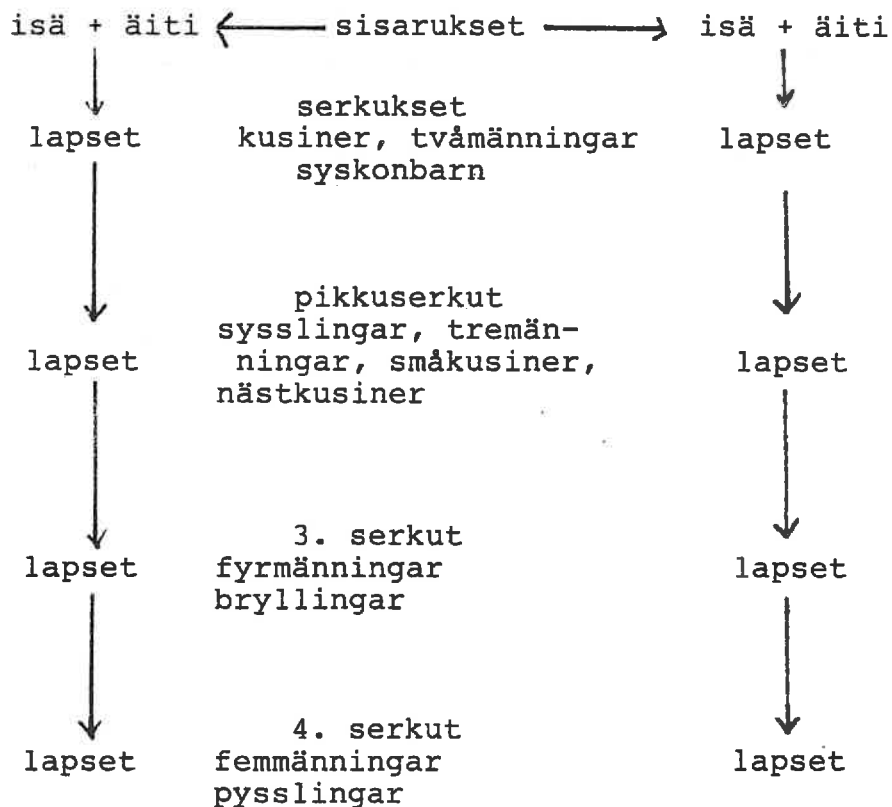
Sukututkijan sanastoa -
kysymyksiä ja vastauksia

Kysymyksiin on haettu vastauksia erilaisista lähdeteoksista. Jos joku tuntee kysymykseen muunkinlaisia vastauksia tai merkityksiä, ilmoittakoon siitä toimitukselle.

Mikä on yksinäistalo?

Yksinäistalo, enstaka hemman = talo, joka vanhastaan on ollut vailla kyläyhteyttä minkään toisen talon kanssa. Se muodostaa oman kylänsä.

Onko suomenkielessä termiä sukulaisuussuhteelle, joka on pikkuserkusten lasten välillä? Entä pikkuserkusten lasten-lasten välisellä sukulaisuussuhteella? (mitä ovat syslingit, pyslingit ja bryllingit?) Seuraava kaavio selvittänee asian:

.....

Kysymys:

Kun joskus on kirjoissa merkintä "isäpuoli ottanut nimiinsä", tai "isäpuoli antanut nimensä + pvm" merkitseekö tämä lauseke

- vain sukunimen käyttöoikeutta
- isyyden tunnustamista
- perijäksi pääsemistä
- nimen käyttöoikeuden lisäksi muita oikeuksia?

Vastaukseni:

Kun on merkitty "isäpuoli" ei liene lapsen isästä kysymys. Silloin ei myöskään ole kysymys avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen tunnustamisesta eikä perijäksi pääsemisestä kysyjän tarkoittamassa mielessä. - Mahdollisuudeksi jää siis vain sukunimen käyttöoikeus.

Kysymys:

Salig-sanan käyttö on sellainen ongelma, jota emme mikrofilmi-huoneessa ole saaneet selvitettyksi. Ketkä saivat kuolleiden luettelossa nimensä eteen merkinnän "Sal." "Salig." ? - Mainintaa käytetään joskus sellaisissa tapauksissa kun puhutaan jo kuolleen henkilön lapsista tai vaimosta. (Sal.Matz Thomassons son Anders.) - Oliko merkinnän käyttöön muita syitä (esimerkiksi henkilö nauttinut ehtoollista kuolinvuoteellaan?) -

Vastaukseni:

Itse en ole tällaista merkintää todennut kuolleitten luettelossa. - Sanakirjojen mukaan

- salig = autuas
- min salig far = isävainajani
- salig i åminnelse = autuas muistossa
- salig = vainaja (afliden)
- högt salig = korkeasti autuas
- högst salig = korkeimmasti autuas
- säl. = förkortning av salig = avliden.

suomennosten lisäksi en ole löytänyt kenenkään selitystä tälle sanalle. Ehkä kysymyksessä on vain eräänlainen puhuttelutapa (kirjaan merkitty) niinkuin vanhaan aikaan oli tapana. Tituloitiin hiukan ylikanttiin tämän päivän ajattelutavan mukaan sanottuna. - Kuka tuntee asian paremmin? -

Mitä tarkoittaa kuolleitten luettelossa vainajan nimen jälkeä merkittykeen merkitty "upl" tai "u.p.l." tai "uppl." ?

Olen tavannut tällaisen lyhennyksen monenlaisten miesten kohdalla - talollisten, torpparien ja loisten.

Orvo Lipponen

Lähdekirjallisuutta ym.

Luettelo kirjallisuudesta ym.lähdeaineistosta,
jota sukututkija voi työssään tarvita.

Luettelo asutuista erämaista v:lta 1552 (VA no 131)

Asuttujen erämaiden verollepanoluettelo v.1554 (VA no 131)

Veroluettelo kalaveroista v.1554(VA no 130 ja Suomen muinaismuisto-
yhdistyksen aikakirja no 5)

Mustakirja (vv.1229-1515)

V.Voionmaa: Hämmäläinen eräkausi (WSOY 1948)

J.Jaakkola: Suomen varhaishistoria, varhainen keskiaika ja keskiaika

Vuoden 1590 tarkastusluettelo(VA no 2401 b 603)

Ritva ja Pentti Halme: Pälkäneen isäntäluettelo vv.1539-1900(Pir-
kanmaan bibliografia II,6777)

J.Jaakkola:Pirkkalaisliikkeen synty (Helsinki 1924)

- " - Pohjois-Satakunnan vanha eräkulttuuri (Satakunta 1925)

K.J.Jalkanen:Pohjois-Hämeen erämaat, asutus vuoteen 1620 (Väitös-
kirja v.1892)

M.Jokipii:Längelmäveden seudun historia (Forssa 1949)

- " - - " - - " - - " - II osa(Hämeenlinna 1954)

Kirsti Arajärvi:Messukylän,Teiskon ja Aitolahden historia I (Tampere)

V.Voionmaa:Tampereen historia, osat I, II ja III vv.1903-1935

Liisa Poppius: Hämmäläisiä sukuja 3 (Helsinki 1949,Finneen säätiön julk.)

suomen arkistojen opas

Valtionarkiston opas

Maakunta-arkistojen opas

Sota-arkiston opas

Suomen asutuksen yleisluettelon opas

Vanhat käsialat

Sukuhakemisto tutkituista suvuista (Suomen sukututkimusseuran jul-
kaisuja no 15/1943)

Suomen Sukututkijaluettelo (no 36/1982)

Y.Š.Koskimies: Lounais-Hämeen viranomaisten arkistot Hämeenlinnan
maakunta-arkistossa (LHKM:n vuosikirja 1954,s.140-)

Y.S.Koskimies: Lounaishämmäläiset kirkonarkistot Hämeenlinnan maa-
kunta-arkistossa (s.94-102)

Hämeenlinnan maakunta-arkistossa mikrofilmeinä:

Voudin-ja läänintilit 76 kpl., asutuksen yleisluettelo 76 kpl,
kirkonkirjoja 77 kpl, muita asiakirjoja 77 kpl.

Hämeenlinnan maakunta-arkistossa hakemistoja ym.:

Tuomiokuntien ark. asiakirjahak. 78 kpl.
Raastuvanoikeuden ark. - " - 79 kpl.
Yksityisarkistojen - " - 79 kpl.
Karttahakemistoja 79 kpl.

Suomen Ortodoksinen kirkkohallitus, Puistokatu 35 Kuopio, puh.
971-82611, siellä jälj. historiankirjoista

Tampereen ortodoksisella srk:lla on rippikirjat 1899-1907 ja
historiakirjat 1906-1916

Blomstedt:Ärttavlor

Svenska litteratursällskapet i Finland:Släktbok I,1958 ja II

Armi Klemetti: Muistiinpanoja Armfeltin Norjan retkeltä 1718-19
mukanaolleista suomalaisista sotilaista. Yksi kansio VA:ssa
tallettanut 1965 Suomen sukututkimusseura.

Karl Leinberg: Aineksia Turun hiippakunnan paimenmuistioon 1540-1640
(Yksi kansio VA:ssa, 1903)

Emil A.Lindh, eversti:Ruotsin ja Suomen sota-arkistoista koottuja
tietoja sotilashenkilöistä Ruotsin vallan ajalta (39 kansiota
ja 3 kortistolaatikkoa VA:ssa)

Siirtolaiset, Suomi-seuran laatima luettelo,(3 kansiota VA:ssa)

Axel Bergholm:Sukukirja (Suomen muinaismuistoyhdistyksen julkaisuja)
Suomen aatelittomista suvuista- aineisto:45 peltilaatikkoa,
9 sid.,8 kansiota,7 koteloa VA:ssa

Suomen sukututkimusseura: Uusi sukukirja -aineisto, 10 kansiotaVA:ssa

Pommerin sota 1757- 1762,1 kansio Va:ssa

Porin rykmentin sotamiehenotto, tarkastus, merkintä ym. miehistö-
rullia v.1702-1808 VA

Henkirakuunarykmentin virka- ja ylennysrullia ym.1739-91 Va

Hämeen läänin jalkaväkirkm:n sotamiehenotto- ja katselmusrullia 1727-1807

Uudenmaan ja Hämeen läänin rakuunarykmentin sotamiehenotto-ja
tarkastusrullia 1698-1807, Ruotujakolaitosta kosk. asiakirjat
1696-1830 VA:ssa

Karttoja VA:ssa mm. Kangasala,Ruovesi,Vesilahti (pitäjänkartat
vv.1650-1806, Pälkäne, Sahalahti,Hauho, Längelmäki vv.1653-1800

Adam Lewenhaupt: Karl XII:s officerade,Stockholm 1920, 264 sivua

V.Lagus:Abo akademis student register

Matthias Akiander. Herdaminne I-II, Helsinki 1868

Alf Brenner: En västnyländsk bygdekronika, Ekenäs 1936

Strandberg:Abo stifts herdaminne,Turku 1832

O.J.Colliander: Suomen kirkon paimenmuisto 19.vuosisadalta nykyai-
kaan, käsikirj.VA:ssa efr.40 (1-839)

Aejmelaeus Hannes:Namlistor över vid finska regementen år 1653 tjä-
nande över- och underbefäl, civila tjänstemän (SSV VIII,
ss.167-232, Helsinki 1924)

Durchman Osmo: Tietoja värvätyistä rykmenteistä 1721- 1809 (SSV XXVIII, 5-22, Helsinki 1944)

Ekman Aarne: Aboländska kronobåtsmän (SSV XXVI, 79-106, Helsinki 1941)

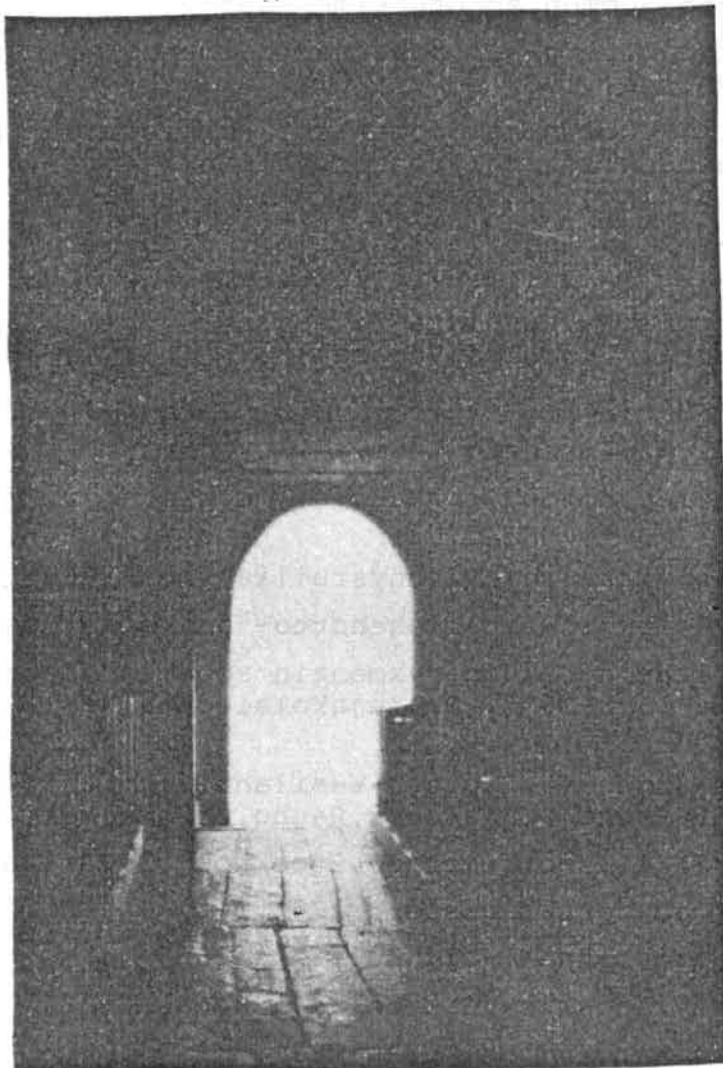
Roos John E.: Officersboställen i Finland under svenska tiden (SSV X, 171-256 ja SSJ III, Helsinki 1927)

Wirilander Kaarlo: Suomen armeijan ups. ja aliups. 1718-1810 virkatalohaltijain luettelo, Suomen historian seuran käsikirja III, Forssa 1953

Bergholm Axel: Sukukirja I ja II, Kuopio 1892, 1901

Landgren Folke: Finländsk släktkalender I, Helsinki 1920

Orvo Lipposen kokoama luettelo jatkuu seuraavassa Orpanassa 2/86

Tyrvään Vanhan kirkon ovi ja lattialankkuja.- Kuva seuran kevätreltä P.Kuusiluoma

Tampereen seudun sukututkimusseuran hallitus ja Orpanan toimitus toivottavat kaikille Orpanan lukijoille hyvää vuodenjatkoa, hyviä talvi-ilmoja ulkoiluun ja vastapainoksi antoisaa puuhailua pölyisissä arkistoissa ja pimeissä mikrofilmienlukuhuoneissa !